

Souhrnná teritoriální informace:

Turkmenistán

Zastupitelský úřad 3. 6. 2024 11:14

Turkmenistán je země ve Střední Asii s rozlohou 488,1 tisíc km², asi 80 % země pokrývá poušť (390 tisíc km²). Podnebí je mírně kontinentální, země je převážně pouštní s intenzivním zemědělstvím v zavlažovaných oázách (1,3 mil. ha) a se značným nerostným bohatstvím v podobě zemního plynu a ropy. Mezi hlavní zemědělské plodiny patří bavlna (převážně na vývoz) a pšenice (pro vnitřní spotřebu). Ačkoli zemědělství tvoří přibližně 10% HDP, i nadále zaměstnává téměř polovinu průběžného obyvatelstva.

Jedná se o nejvíce uzavřenou zemi Střední Asie, kde byl od roku 2006 hlavou státu autoritářský prezident Gurbanguly Berdymuchammedov. V únoru 2022 oznámil, že nastal čas předat moc mladší generaci a vyhlásil mimořádné volby. Podle očekávání expertů se hlavním kandidátem stal jeho syn Serdar Berdymuchammedov, který ve volbách 12. března 2022 získal 97 % hlasů a stal se novým prezidentem Turkmenistánu. Žádné zásadní změny v kurzu turkmenské politiky se však nestaly, nebo spíše naopak změnil k horšímu.

Turkmenistán vede zahraniční politiku „pozitivní neutrality“ – vyhýbá se spojením s velmocemi, ale aktivně se zapojuje do řady mezinárodních a regionálních iniciativ. Země zaujímá kritický geografický styčný bod, sdílí dlouhé hranice s Afghánistánem a Íránem a působí jako dopravní, humanitární a ekonomické spojení s Afghánistánem a jihoasijským subkontinentem, čímž podporuje regionální stabilitu. Turkmenistán poskytuje provinciím severního Afghánistánu silně dotované potraviny, elektřinu a zemní plyn na podporu stability.

Země je uzavřená a působí zde autoritářský politický režim s centralizovanou ekonomikou. Hrubý domácí produkt země je silně závislý na exportu zemního plynu – Čína je v současnosti jeho primárním spotřebitelem. Masivní příjmy země z prodeje zemního plynu však nedochází do průměrných Turkmenů a korupce je rozšířená prakticky ve všech vrstvách společnosti. Vyhledky na zlepšení ekonomické svobody v zemi také nejsou zatím příliš povzbuzující, a to zejména kvůli přetrvávající korupci, omezenému vzdělávacímu systému, vládnímu zneužívání příjmů z těžby zemního plynu a ropy a v neposlední řadě kvůli neochotě Ašchabadu přijmout tržně orientované reformy. Značná část ekonomických statistik Turkmenistánu není dostupná. Vláda zřídila státní agenturu pro statistiku, nicméně údaje o HDP a další zveřejňované údaje jsou výrazně zkrácené.

Země byla v posledních letech negativně ovlivněna pandemií Covid-19, ačkoliv oficiálně nepřiznala jediný případ nákazy v zemi a téma koronaviru je oficiálně v Turkmenistánu tabu. Podle neoficiálních zpráv pandemie dopadla na ekonomiku a životní úroveň

Základní údaje	
Hlavní město	Ašchabad
Počet obyvatel	6,58 mil.
Jazyk	státní jazyk turkmenština, na ústředních úřadech v omezené míře používána jako úřední jazyk ruština
Náboženství	sunitský islám 93 %
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Serdar Berdymuchammedov
Hlava vlády	Serdar Berdymuchammedov
Název měny	manat
Cestování	
Časový posun	+3 hodiny (+4 v zimě)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	JUDr. Lubomír Fřebort
Ekonomický úsek	Ing. Nikola Hrušková
Konzulární úsek	PhDr. Ing. Olga Horáková
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
2023	
Nominální HDP (mld. USD)	136,1
Hospodářský růst (%)	3,8
Inflace (%)	10,3
Nezaměstnanost (%)	4,1 %

obyvatel poměrně silně, a také přispěla k ještě větší uzavřenosti země před okolním světem. Přestože jsou zahraniční investice podporovány a v dlouhodobém horizontu k jistému zlepšení makroekonomické politiky přeci jenom dochází, silné byrokratické překážky a izolovanost země brání většímu povzbuzení zahraničních obchodních aktivit. Turkmenská vláda byla k ekonomickým a dalším reformám doposud velmi opatrná a do jisté míry spoléhající na to, že příjmy z vývozu zemního plynu a bavlny pomohou k udržení neefektivní a značně zkorumpované ekonomiky.

Tato souhrnná teritoriální informace je zpracována pro zemi, která je tzv. přiakreditovaná. Informace je poskytována ve zkráceném rozsahu.

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Hlavou státu je prezident Serdar Berdymuchammedov, který zároveň předsedá vládě (Kabinetu ministrů) a je vrchním velitelem ozbrojených sil. Poslední prezidentské volby se konaly 12. března 2022. Prezidentských voleb se zúčastnili kandidáti ze tří politických stran a nestraníci. S. Berdymuchammedov získal ve volbách 97,01 % hlasů a byl zvolen prezidentem na 7 let (do roku 2029). Prezident vydává výnosy a nařízení mající platnost na celém území země, podepisuje, popř. zamítá, zákony přijaté parlamentem, jmenuje a odvolává představitele státní správy, řídí realizaci zahraniční politiky atd.

Prezidentské volby proběhly jako dokončení procesu formálního generačního předání moci otcem synovi bez problémů, předchozí prezident se nechal zvolit do čela horní komory Parlamentu, která byla vytvořena speciálně pro něho v roce 2021. Po pandemii COVID-19 se ekonomická situace v zemi vyhroutil a bylo třeba ji okamžitě řešit: důsledky pandemie, výpadky v dodávkách základního zboží do státních obchodů, rostoucí nezaměstnanost (více než 5 % podle oficiálních údajů a 60 % podle neoficiálních údajů) a inflace (podle oficiálních odhadů přesáhla 14 %). Jako formální prezident země se Berdymuchammedov mladší ujal řízení domácí i zahraniční politiky. Ve skutečnosti zůstává moc do značné míry v rukách jeho otce Gurbanguly Berdymuchammedova, který za tímto účelem učinil z horní komory Parlamentu nadnárodní orgán zákonodárné i výkonné moci Lidovou radu, kterému je de facto podřízen i sám prezident.

Vláda:

Kabinet ministrů Turkmenistánu - Türkmenistanyň ministrler kabineti

Prezident a Předseda Kabinetu ministrů - Serdar BERDYMUCHAMMEDOV

Místopředsedové Kabinetu ministrů:

- 1 Rashid MEREDOV (považován za 1. místopředsedu)
- 1 Nurmuchammed AMANPEESOV
- 1 Batyr AMANOV
- 1 Bajmurad ANNAMAMEDOV
- 1 Tangrykuli ATACHALLYEV
- 1 Batyr ATDAJEV
- 1 Chodžamurad GELDYMURADOV
- 1 Machrydžemal MAMEDOVA
- 1 Bajramgeldy OVEZOV

Ministři:

- 1 Nazarmurad NAZARMURADOV - Ministr zemědělství
- 1 Čarygeldy BABANJAZOV - Ministr ochrany životního prostředí
- 1 Guvanč ORUNOV - Ministr stavitelství a architektury
- 1 Atageldy ŠAMURADOV - Ministr kultury
- 1 Begenč GUNDOGDYJEV - Ministr obrany
- 1 Serdar DŽORAJEV - Ministr financí a ekonomiky
- 1 Kurbanгуľ ATAJEVA - Ministr vzdělání
- 1 Annageldy SAPAROV - Ministr energetiky
- 1 Rašid MEREDOV - Ministr zahraničních věcí
- 1 Atageldy GERMANOV - Ministr zdravotnictví a zdravotnického průmyslu
- 1 Tojkuli NUROV - Ministr průmyslu a stavebnické výroby
- 1 Muchammed CHYDYROV - Ministr vnitra
- 1 Meredtagan TAGANOV - Ministr spravedlnosti
- 1 Muchammedsejid SILAPOV - Ministr práce a sociální ochrany
- 1 Nazar ATAGARAJEV - Ministr národní bezpečnosti
- 1 Rasul REDŽEPOV - Ministr textilního průmyslu
- 1 Begenč GOČMOLLAJEV - Ministr obchodu a vnějších ekonomických vztahů

Aktuálně je v procesu realizace plán privatizace části (33) státních podniků dle Strategie řízení a reformování státních podniků TM na roky 2021-2025 a následující programy:

- 1 Program rozvoje systému autorského práva na roky 2021-2025

- 1 Program rozvoje energetické diplomacie na roky 2021-2025
- 1 Národní program aktivit pro genderovou rovnost na roky 2021-2025
- 1 Národní strategie pro rozvoj obnovitelných energetických zdrojů na roky 2021-2030.

Cílem těchto iniciativ má být zlepšení úrovně života národa, zavádění moderních IT-technologií do všech oblastí, ale dosavadní praxe ukazuje, že všechno zůstává pouze na papíře a jakékoliv reálné reformy probíhají velmi pomalu.

1.2 Zahraniční politika země

Turkmenistán má statut stálé neutrality. Patří mezi nejvíce uzavřené země SA i celého světa, to silně komplikuje objektivní analýzu jeho zahraniční i vnitřní politiky. Země není z důvodu své neutrality členem hlavních regionálních sdružení - EAEU, CSTO, SCO, proto je podstatná část její zahraniční politiky založena na bilaterálních obchodních a ekonomických vztazích. Nejvýznamnějšími obchodními partnery z hlediska zboží jsou Čína, Rusko, Turecko, SAE. V oficiální rétorice vláda neustále zdůrazňuje právě neutrální postavení země a přátelství se všemi státy. Turkmenistán navázal diplomatické styky s více než 130 zeměmi světa a je členem 40 mezinárodních organizací. Mezi ně patří OSN, SNS, OES, MMF, Asijská rozvojová banka, EBRD atd. Země je smluvní stranou více než 120 mezinárodních smluv. Ekonomika je silně závislá na objemech vývozu ropy a plynu a produktů z nich, proto tato oblast značně ovlivňuje i zahraniční politiku země. Od konce roku 2020 po prudkém snížení objemů vývozu turkmenského plynu do Ruska, se vláda země přeorientovala na vývoz plynu zejména do Číny (dnes hlavní odběratel), v menších objemech jej pak vyváží do Ruska, Ázerbájdžánu a Íránu.

Dvoustranné vztahy mezi Turkmenistánem a EU upravuje Prozatímní obchodní dohoda (2010) z důvodu pokračující blokace ratifikace Dohody o partnerství a spolupráci Evropským parlamentem. V rámci této dohody pořádají EU a Turkmenistán roční zasedání dvoustranného smíšeného výboru, na kterém se projednávají klíčové aspekty dvoustranných vztahů, zejména: i) obchod a hospodářství; ii) provádění strategie EU-Střední Asie; iii) politický a ekonomický vývoj; iv) a klíčové aspekty programů rozvojové spolupráce EU. Dosud se konalo 22 zasedání smíšeného výboru, poslední proběhlo 19. 12. 2023. Vztahy mezi EP a Madžlisem (Parlamentem) Turkmenistánu jsou upraveny mechanismem meziparlamentních setkání. Poslední meziparlamentní setkání EU-Turkmenistán se konalo v Ašchabadu 19.-21.6.2023.

Ruská invaze na Ukrajinu zvýšila ceny plynu. Po ukončení světové pandemie došlo k oživení a znovuootevření ekonomiky Číny jako hlavního obchodního partnera země. V důsledku obojího vzrostly příjmy z exportu turkmenského plynu na čínský trh (téměř celý objem exportu země) v roce 2022 více než 1,5x na 10,3 miliardy USD. Projekt výstavby transkaspického (TCP) plynovodu opět nabyl na aktuálnosti s možností dodávek plynu z turkmenských nalezišť do Jižního koridoru z Ázerbájdžánu do Evropy. Pomalu pokračuje výstavba mega-plynovodu TAPI z Turkmenistánu do Indie (přes Afghánistán a Pákistán). Gazprom v r. 2022 přislíbil pomoc Turkmenistánu s technologiemi pro rozvoj energetického sektoru a také téměř 3x zvýšil nákup turkmenského plynu, který není nutně fyzicky dodáván do Ruska, ale spíše do jiných středoasijských zemí k pokrytí závazků Gazprom vůči nim. Turkmenistán vydělává na určitých typech reexportu do Ruska; v roce 2022 bylo přes jeho území přepraveno 62 tisíc tun nákladu - téměř stonásobný nárůst objemů oproti roku 2021 (tehdy to bylo necelých 700 tun). Strategické partnerství Turkmenistánu s RF je založeno na vojenské spolupráci a na jeho trvající značné ekonomické závislosti na Rusku.

Turkmenistán těží z určitých výhod v kontextu současné geopolitické situace ve světě. Např. regionální a mezinárodní dopravní a logistické společnosti přeměrovávají zásilky z Číny/Střední Asie do Evropy do Středního koridoru (přes Kaspické moře-Ázerbájdžán-Gruzii/Turecko), kdy jsou přepravní trasy přes Rusko, Bělorusko a Ukrajinu blokovány kvůli válce.

1.3 Obyvatelstvo

K 1. únoru 2024 byl počet obyvatel odhadován na cca 6,58 milionu. Roční přírůstek obyvatelstva v roce 2023 dosáhnul 1,26 %, hustota obyvatelstva činila 13,5 osob/m². Podíl městského obyvatelstva v r. 2023 dosáhl 54,0 %. V Turkmenistánu žije více než 100 národností, z toho je 84,0 % Turkmenů, 9,0 % Uzbeků, 2,3 % Rusů, 1,0 % Kazachů, po 0,8 % Arménů, Ázerbájdžánců a Tatarů, 0,2 % Ukrajinců. Turkmeni se dělí na 7 velkých a 24 malých kmenů:

- 1 Tekke - střední Turkmenistán
- 1 Ersary - jihovýchodní Turkmenistán
- 1 Yomud - západní Turkmenistán
- 1 Göklen - jihozápadní Turkmenistán
- 1 Salor - východní Turkmenistán
- 1 Saryk - jižní Turkmenistán
- 1 Čoudor - severní Turkmenistán

Náboženské složení:

- 1 Islám - převážně sunité hanafitského ritu - 93 %
- 1 pravoslavní 6,5 %
- 1 ostatní 0,5 %

V souladu s ústavou je státním jazykem turkmenština, která patří k turkotatarské skupině indoevropských jazyků. Dalším nejpoužívanějším jazykem je ruština (jazyk etnického styku - používáný 38 % obyvatelstva). Cílem státního programu „Jazyk“ je dosáhnout ovládnutí turkmenštiny, ruštiny a angličtiny.

Turkmenistán se dělí na 5 administrativně-ekonomických oblastí (velajátů):

- 1 Achalský (administrativní centrum Eněv)
- 1 Balkánský (Turkmenbaší)
- 1 Dašoguzský (Dašoguz)
- 1 Lebapský (Turkmenabad)
- 1 Maryjský (Mary).

Velajáty se dále dělí na etrapy (okresy, resp. rajóny). V zemi je 20 měst a 46 menších sídelních útvarů.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Ačkoliv má Turkmenistán od 12. března 2022 nového prezidenta - Serdara Berdimuchammedova (syna předchozího autoritářského prezidenta Gurbangulyho), žádná výrazná změna hospodářské politiky nebyla pozorována. Ekonomika je i přes uzavřenost země ovlivněna vývojem na světových trzích, konfliktem na Ukrajině, Blízkém Východě a dalšími globálními trendy. Turkmenická ekonomika je založena na intenzivním zemědělství v zavlažovaných oázách, značných ropných zdrojích a zásobách zemního plynu (4. místo na světě podle zásob). V podnikatelské sféře dominují státní monopolní podniky.

Veškeré statistiky a čísla o výkonnosti ekonomiky Turkmenistánu se silně rozcházejí. Zatímco podle mezinárodních organizací byl růst HDP země v roce 2022 na úrovni 3,1 %, turkmenské statistiky uvedly téměř dvojnásobný (6,2 %). Ekonomická aktivita se v roce 2023 snížila a inflace se zvyšuje. MMF odhaduje, že postpandemický růst v roce 2022 vyskočil na 5,3 procenta a v roce 2023 se mírně snížil na 2 procenta. Přebytek běžného účtu se snížil ze 7,1 % HDP v roce 2022 na 5,9 % v roce 2023, po částečném uvolnění dovozních kontrol, spolu se stabilními cenami energií a vývozem. Dovoz se v roce 2023 zvýšil o 7,6 %, zatímco vývoz zůstal stabilní, především z prodeje plynu do Číny a dalšího vývozu do Ázerbájdžánu a Íránu v rámci stávajících dohod o výměně plynu. Zahraniční dluh se v roce 2023 snížil na 5,1 % HDP kvůli značným splátkám externích půjček.

Podle Asijské rozvojové banky inflace se snížila z 11,2 % v roce 2022 na 5,9 % v roce 2023, což bylo ovlivněno zmírňujícími se globálními cenami komodit, přísnou úvěrovou politikou a pokračující kontrolou cen a měn. Inflace se začala zrychlovat ve druhé polovině roku 2023. Pro zajištění potravinové bezpečnosti dodávaly státní obchody obyvatelům poukázky na základní potraviny (rostlinný olej, kuřecí maso, mouka, vejce a cukr) za dotované ceny. Pokud jde o jednotlivé sektory ekonomiky, růst v průmyslovém sektoru tvořil 7,4 %, v obchodním sektoru 8,8 %, ve službách - 6,1 %, v dopravním sektoru 4,0 %, v zemědělství 3,2 %.

Země je poměrně aktivní v zahraničním obchodě, na počátku roku 2022 rostl především vývoz do Číny. Oproti prognózám mezinárodních expertů, se turkmenská ekonomika oživila kvůli zvýšení objemu exportovaného do Číny a Ruska turkmenského plynu, a zlepšení obchodních vztahů s Čínou a Ruskem.

Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj v březnu 2022 schválil půjčku ve výši 45 milionů USD pro Turkmenistán, která má sloužit k financování projektu vybudování obchodní flotily, jež má zvýšit přepravní schopnosti Turkmenistánu v Kaspickém moři.

Ukazatel	2021	2022	2023	2024	2025
Růst HDP (%)	3,5	3	3,8	3,5	2,6
HDP/obyv. (USD/PPP)	14160	15400	16450	17220	17830
Inflace (%)	15,20	16,1	10,30	9,3	8,6
Nezaměstnanost (%)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	9,377	13,237	9,917	7,303	5,725
Import zboží (mld. USD)	4,022	3,251	3,482	2,992	2,602
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	5,355	9,986	6,436	4,311	3,123
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	6,34	6,43	6,52	6,60	6,68
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	N/A	7/7	7/7	7/7

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Podle údajů Mezinárodního měnového fondu vládní výdaje dosáhly za 2023 rok 11,4 % HDP, příjmy - 11,8 % a přebytek rozpočtu činil v průměru 0,4 % HDP. Veřejný dluh se zvýšil na 36,3 % HDP v roce 2022 z 27,0 % HDP v roce 2021. Hrubý zahraniční dluh činil na konci roku 2023 4,7 % HDP. Podle Světové investiční zprávy UNCTAD 2023 se příliv přímých zahraničních investic do Turkmenistánu v roce 2022 meziročně snížil o 27,3 % v celkové výši 936 milionů USD, což je mnohem méně než tříletý průměr zaznamenaný v letech 2018–20 (1,63 miliardy USD).

Oficiální směnný kurz zůstává fixován na úrovni 3,5 TMM/USD a směnný kurz na černém trhu se v roce 2022 stabilizoval na úrovni 19 TMM/USD. V první polovině roku 2023 vykázal státní rozpočet přebytek 2,3 procenta HDP. V srpnu Fitch přidělila Turkmenistánu rating B+ s pozitivním výhledem s odkazem na silnou fiskální pozici za přítomnosti strukturálních problémů. Veřejný dluh je velmi nízký, hluboko pod úrovní ve stejných ekonomikách.

Běžný účet zlepšuje oživení objemů a cen vývozu plynu a také to, že byla v loňském roce splacena podle plánu velká půjčka Číně prostřednictvím smlouvy o odběru. Za období leden-září 2022 byl zaznamenán přebytek běžného účtu ve výši 6,0 % HDP díky vyšším příjmům z uhlovodíků a rozsáhlým splácením externích půjček. Zpožděný přenos zakotvený ve smlouvách o vývozu uhlovodíků způsobil další nárůst vývozu v roce 2022. Příjmy z vývozu vzrostly o 43,6 %, zejména z vývozu plynu do Číny, ale také s dodatečným vývozem do Íránu a Ázerbájdžánu na základě dohod o výměně plynu.

Na světovém rejstříku ekonomické svobody získal Turkmenistán 46,3 bodů, což ho řadí až na 162. místo indexu svobodných ekonomik v roce 2024. Turkmenistán je na 37. místě (před Severní Koreou a Barmou) v asijsko-pacifickém regionu a jeho celková pozice je pod regionálním a světovým průměrem. Při absenci silného soukromého sektoru a ekonomické svobody stát udržuje monopolní kontrolu v celé ekonomice.

Veřejné finance	2023
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-0,40
Veřejný dluh (% HDP)	4,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,167
Daně	2024
PO	8 % / 20 %
FO	10 %
DPH	15 %

2.3 Bankovní systém

Centrální banka Turkmenistánu plní klasickou roli centrální banky v systému. Banky jsou rozděleny do dvou základních skupin:

Státní banky:

- 1 Státní banka pro zahraniční ekonomické záležitosti Turkmenistánu
- 1 Státní rozvojová banka Turkmenistánu
- 1 Státní komerční banka "Turkmenbaši"
- 1 Státní komerční banka "Turkmenistan"
- 1 Státní komerční banka "Halkbank"
- 1 Státní komerční banka "Prezidentbank"
- 1 Státní komerční banka "Dajchanbank"

Akciové komerční banky:

- 1 Akciová komerční banka "Senagat"
- 1 Akciová komerční banka "Rysgal"
- 1 Mezinárodní akciová banka "Garagum"
- 1 Turkmeno-turecká akciová komerční banka
- 1 pobočka banky "Saderat Iran"

V březnu 2023 agentura Fitch Ratings pozitivně ocenila ekonomický růst země díky zvýšení příjmů z vývozu plynu a úspěšné fiskální politice, kromě toho přidělila Turkmenistánu dlouhodobý úvěrový rating B+, ale vyjádřila pochybnosti o spolehlivosti oficiálních údajů o HDP země. Skóre suverénního rizika se v říjnovém hodnocení EIU 2021 zlepšilo o 2 body na 57, čímž se rating posunul ke středu pásma B. Zlepšení bylo způsobeno zrychlením růstu reálného HDP a návratem k přebytku běžného účtu. Nízké zahraniční dluhové závazky a velké devizové rezervy dále podporují rating. Vyššímu skóre však brání pochybný závazek platit a nedostatečná data. V tomto sektoru dominují státem vlastněné banky, přičemž 91,4 % základního kapitálu bank drží Státní rozvojová banka Turkmenistánu a další státem vlastněné banky.

Používání bankovních karet Altyn asyr, Millikart, Maşgala, Goyum bank, Owerdraft kartasy, jakož i VISA a MasterCard turkmenskými občany otevřelo novou etapu ve vývoji peněžního oběhu.

Nezbytnou podmínkou je důsledné zlepšování platebních systémů a pravidelné rozšiřování typů služeb digitálního bankovníctví. Rysgal bank spolupracuje například s nadnárodní finanční korporací MasterCard – byly spuštěny čtyři typy bezkontaktních platebních karet: Platinum, Gold, Standard a Maestro.

2.4 Daňový systém

Daňový systém v Turkmenistánu rozeznává následující druhy daní:

- 1 daň z příjmu právnických osob - 8 % pro rezidenty a 20 % pro státní a zahraniční společnosti
- 1 daň z příjmu fyzických osob (pobývajících v Turkmenistánu 183 dnů a více) - 10 %
- 1 daň z přidané hodnoty 15 %
- 1 odvody penzijního pojištění
- 1 srážkové daně za platby do zahraničí
- 1 další daně: daň z nemovitosti, daň z těžby nerostného bohatství, spotřební daň, daň z reklamy, daň z parkovného, daň z prodeje automobilu, příspěvek do Státního fondu rozvoje zemědělství
- 1 příspěvek do Fondu rozvoje Ašchabadu

Rezidenti jsou v Turkmenistánu obecně zdaněni ze svých celosvětových příjmů, včetně naturálních výhod, jako je jídlo, bydlení, přemístění atd. Nerezidenti jsou v Turkmenistánu zdaněni pouze ze svých příjmů pocházejících z turkmenských zdrojů (např. z jejich činností vykonávaných v Turkmenistánu). Daň z příjmu fyzických osob je obecně vybírána srážkou u zdroje, kdy platbu provádějí srážkoví zástupci (tj. rezidentní právnické osoby, stálé provozovny nerezidentních právnických osob). To neplatí pro příjmy z podnikání fyzických osob podnikatelů, kteří jsou povinni uplatnit samozdanění.

Dne 27. března 2018 vstoupila v platnost Smlouva mezi Českou republikou a Turkmenistánem o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Zahraníční obchod ČR s Turkmenistánem je na velmi nízké úrovni, avšak má velký potenciál. Export Z ČR do Turkmenistánu dlouhodobě převažuje nad importem. V roce 2023 došlo ke snížení českého exportu na hodnotu 0,31 mld. Kč, dovoz z TM se pohyboval okolo 1 mil. Kč.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import z ČR (mld. CZK)	0,16	0,20	0,31	0,43	0,31
Export do ČR (mld. CZK)	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
Saldo s ČR (mld. CZK)	-0,15	-0,19	-0,31	-0,43	-0,29

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
677	Kolejnice, materiál konstrukční pro železnice	55,80	18,30
553	Voňavky, přípravky kosmetické a toaletní (bez mýdel)	31,60	10,36
743	Čerpadla (ne na kapaliny), kompresory, ventilátory ap.	30,54	10,01
764	Zařízení telekomunikační, příslušenství přístrojů pro záznam, reprodukci zvuku, obrazu	25,15	8,25
625	Pneumatiky pryžové a duše	22,70	7,44

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
562	Hnojiva umělá (ne hnojiva strojená surová)	12,47	98,00
842	Oděvy a prádlo dámské, dívčí (ne pletené, háčkované)	0,20	2,04
778	Přístroje elektrické j. n. (baterie, žárovky ap.)	0,02	0,23
522	Prvky, kysličníky anorganické chemické, soli halové	0,01	0,10
642	Papír, lepenka řezané na určitý rozměr, tvar, výrobky	0,00	0,04

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

V roce 2023 byl Turkmenistán pro EU na 101. místě z hlediska nejvýznamnějších obchodních partnerů. EU dováží z Turkmenistánu především minerální paliva a chemické látky, zatímco do země dováží stroje a zařízení do nejrůznějších odvětví.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import z EU (mil. EUR)	554,94	505,78	840,00	603,99	670,10
Export do EU (mil. EUR)	375,31	249,94	516,99	399,80	1204,46
Saldo s EU (mil. EUR)	-179,63	-255,84	-323,02	-204,19	534,35

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Hlavním partnerem je Čína, kam TM dodává zemní plyn. Na druhém místě z hlediska celkového obrátu je Turecko, pak EU a země Střední Asie. Kladné saldo obchodu TM se zeměmi mimo EU je dáno právě především exportem zemního plynu do Číny.

	2019	2020	2021	2022	2023
Import ze zemí mimo EU (mil. EUR)	2208,46	2484,52	2880,35	2403,18	2550,75
Export do zemí mimo EU (mil. EUR)	9428,12	5754,98	8156,74	11844,42	7968,77
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	7219,66	3270,45	5276,39	9441,24	5418,02

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Podle Světové investiční zprávy UNCTAD 2023 se příliv přímých zahraničních investic do Turkmenistánu v roce 2022 meziročně snížil o 27,3 % a dosáhl hodnoty 936 milionů USD, což je mnohem méně než tříletý průměr zaznamenaný v letech 2018–20 (1,63 miliardy USD). Na konci stejného období byl celkový objem PZI odhadován na 41,53 mld. USD, což představuje přibližně 53,3 % HDP země. Ropa a plyn, zemědělství a stavebnictví jsou hlavní investiční sektory. Čína stále více investuje do plynárenského sektoru, spolufinancuje potrubí a rafinérie a zůstává největším odběratelem plynu v zemi.

Většina investic směřuje do sektoru těžby ropy a zemního plynu, dále pak do dopravního sektoru a těžby kovů. Hlavními investory v zemi jsou Čína, Rusko, Kazachstán a Uzbekistán. Turkmenistán je vzhledem ke svému nerostnému bohatství atraktivním teritoriem pro investory, ale bohužel je velmi rizikové z hlediska uzavřenosti země, enormní korupce, byrokracie, špatné vymahatelnosti práva atp.

Celkový objem investic do různých výrobních zařízení a sociální infrastruktury v rámci programu prezidenta pro socioekonomický rozvoj v letech 2022–2028 výrazně vzrostl a v roce 2022 dosáhl skoro 20 % HDP. Vláda oznámila uvedení do provozu v průběhu roku 76 výrobních jednotek a sociálních zařízení: nových zdravotních středisek, vzdělávacích center a kulturních domů.

Neevidujeme žádné české investice v Turkmenistánu.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Bilaterální vztahy mezi Turkmenistánem a Evropskou unií se řídí prozatímní Dohodou o obchodu a otázkách s obchodem souvisejících (vstoupila v platnost v srpnu 2010), jejíž platnost by měla být ukončena ratifikací dohody o partnerství a spolupráci (PCA) v jednotlivých ČS EU a v závěru Evropským parlamentem. V rámci dohody se pořádají každoroční zasedání dvoustranného společného výboru za účelem projednání klíčových aspektů vztahů EU-TM. Dohoda zahrnuje široké spektrum otázek, jako je obchod, ekonomika, realizace strategie EU pro SA, politický a ekonomický rozvoj.

Memorandum o porozumění mezi EU a Turkmenistánem o spolupráci v oblasti energetiky usnadňuje výměnu informací o energetických politikách, diverzifikaci tranzitních tras a prosazování obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti. Poslední setkání v rámci tohoto memoranda se uskutečnilo v Ašchabadu dne 24. října 2019.

Smlouvy s ČR

Smlouva mezi Českou republikou a Turkmenistánem o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku z 18. 3. 2016

Protokol o spolupráci mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky a Ministerstvem ekonomiky a financí Turkmenistánu z 9. 9. 1993

3.4 Rozvojová spolupráce

V rámci víceletého indikativního programu (MIP) na období 2021–2027, podporovaného nástrojem sousedství, rozvoje a mezinárodní spolupráce (NDICI-Global Europe), vyčlenila EU 18 milionů EUR na posílení svého partnerství s Turkmenistánem.

Turkmenistán také těží z řady regionálních programů a investic EU v rámci Evropského fondu pro udržitelný rozvoj Plus (EFSD+), hlavního finančního nástroje Global Gateway.

Projekty regionální spolupráce EU a Turkmenistánu (včetně všech 5 střeoaasijských zemí) se zaměřují na vzdělávání, právní stát, vodu a životní prostředí, správu hranic, boj proti obchodu s drogami, rozvoj soukromého sektoru, podporu investic, konkurenceschopnost a obchod ve Střední Asii a další oblasti.

Turkmenistán je také zařazen do programu Central Asia Rule of Law Programme na roky 2020-24 v hodnotě 8,9 mil. EUR (podíl EU - 8,0 mil EUR). Cíl: zlepšit život občanů posílením lidských práv, vytvořením právního státu a demokracie v souladu s evropskými a jinými mezinárodními standardy.

V období 2019-2022 byl rovněž realizován EU-financovaný projekt, který byl součástí programu OECD - Central Asia Invest Programme v hodnotě 4,8 mil. EUR. Cíl: podpora investic a konkurenceschopnosti ve Střední Asii, udržitelný a hospodářský rozvoj.

V Turkmenistánu je realizována řada rozvojových projektů prostřednictvím USAID, UNDP, EBRD a dalších organizací.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

Turkmenistán není pro aktuální období zařazen do MOP.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Turkmenistán je jednou z nejvíce izolovaných zemí světa a důvěryhodné informace o tom, co se v zemi skutečně děje, jsou velmi omezené. Některé "západní" zprávy a názory je ale potřeba brát s určitou rezervou. Země má však mnoho charakteristických rysů společných pro všechny země Střední Asie. Obchod je založen především na osobních kontaktech, vymahatelnost práva je problematická, soudní procesy trvají dlouhé roky, úroveň byrokracie je enormní a rozsáhlá korupce je přítomná na všech výkonných úrovních.

4.2 Oslovení

Internet je v Turkmenistánu silně cenzurován, je velmi pomalý, špatně dostupný, drahý a většina webů a aplikací je blokována. Místní velmi aktivně fungují přes zahraniční VPN, ale i tak je stabilní připojení velkým problémem. Z tohoto důvodu není možné očekávat efektivní komunikaci prostřednictvím mailu, Whatsappu (a podobných kanálů), a vyhledávání kontaktů a informací na internetu nemá význam, protože málokterý subjekt má webové stránky.

V případě prvotního oslovení je efektivnější zaslání emailem naskenovaného oficiálního dopisu např. prostřednictvím ZÚ Taškent (s doprovodnou oficiální nótou) a následné telefonické prověření, zda partner korespondenci obdržel. Telefonická urgence odpovědi je možná a často nutná.

V následné komunikaci s turkmenskou stranou je velmi důležitý osobní kontakt. Bez osobního jednání obtížně dojde k výraznějšímu posunu při navázání obchodních vztahů nebo projednání kontraktu. Standardním způsobem sjednání schůzky je formální oslovení v dostatečném předstihu, následné zjištění telefonního kontaktu na osobu, která má organizaci schůzky na starosti. S danou osobou pak dojednat termín a místo schůzky. Je nutné počítat s možností změny místa a času schůzky na poslední chvíli. Klíčovým zadáním přípravy na schůzku je zjištění, se kterou konkrétní osobou má smysl jednat.

4.3 Obchodní schůzka

Turkmeni jsou převážně muslimové sunnitského vyznání. Význam víry zesiluje a vytlačuje dřívější relaxovaný post-sovětský přístup. Nedoporučujeme plánovat jednání s TM partnery v době Ramadánu, který dodržuje stále více Turkmenů. Stejně tak není vhodné směřovat jednání na páteční poledne/brzké odpoledne z důvodu páteční modlitby. Pracovní doba začíná cca od devíti, polední pauza trvá přes hodinu, ale na druhou stranu se často pracuje až do pozdních večerních hodin a i o víkendech.

Opakované přesunutí hodiny a dne schůzky je naprosto běžné, jednání často bývají potvrzována na poslední chvíli.

Specifickou kategorií je hlavní město Ašchabad, jehož nová část je v podstatě nově vybudovaným administrativním centrem země. Jsou v něm koncentrovány ministerstva, jiné státní instituce, vedení polostátních firem, které se vyznačují direktivním přístupem v rozhodování. Vyjednávání s Turkmeny se v mnohém odlišuje od středoevropských zvyklostí. Není vhodné přeceňovat případné projevy přátelství (někdy spojené se společnou konzumací alkoholu).

TM partneři se na jednání připravují především v rovině zjištění, s kým budou jednat, výrazně méně pak zjišťují záležitosti, spojené s technickými parametry nabízeného zboží/služeb. Jednání usnadňuje, pokud je na české straně muž. Při klíčových jednáních je na české straně důležitá přítomnost CEO nebo zástupce nejvyššího managementu. Starší věk je vnímán uctivěji, nicméně s příchodem mladé a vzdělané generace se začíná prosazovat větší věková rovnost.

Místo schůzky: pokud ke schůzce dochází v kanceláři, může se jednat o čistě formální jednání, pokud TM strana navrhne jednání v jiných prostorách, často jde o pozitivní signál a významný posun vpřed. Co se týče nabízení alkoholu během jednání, velice záleží na národnosti a religiozitě partnera, nicméně pokud se jednání odehrává v administrativní budově, není to zvykem. Pokud dojde k setkání v restauraci, pak zatímco v některých případech je to téměř vyžadováno, v jiných by to pravověrný muslim považoval za urážku. Tuto otázku doporučujeme nechat na rozhodnutí partnera, jehož rozhodnutí bude také značně ovlivňovat, zda se z TM strany účastní sám, nebo je přítomno více osob. Pouze pokud dojde k navázání dlouhodobé spolupráce, může výjimečně dojít k pozvání domů (za předpokladu obdrženého souhlasu státní bezpečnosti).

Dresscode je obdobný jako v ČR, dámy by měly volit konzervativnější oblečení.

Vizitky: zejména pracovníci TM státní správy poskytují své vizitky, na druhé straně od Vás budou očekávat poskytnutí Vašich kontaktů (vizitku). Komunikace přes email je v zemi dosti problematická.

Nabídka služby, daru, často i běžného pohostinství, je normální nejprve „skromně“ odmítnat, a přijmout až na naléhání nabízejícího; teprve opakované odmítnutí je obvykle bráno jako vážně míněné, v případě oficiálních jednání je dobré tuto otázku předem projednat.

4.4 Komunikace

Komunikačním jazykem je ruština, angličtina výrazně méně. Řada výše postavených Turkmenů, např. v soukromém sektoru, angličtinu na určité úrovni ovládá. Pokud neovládáte plynou ruštinu, je přítomnost tlumočnicka nutná. Při komunikaci se státní správou se dokumenty vypracovávají hlavně v turkmenštině a poté v ruštině.

Při dlouhodobé přítomnosti je lepší, pokud komunikaci s koncovými zákazníky zajišťuje místní zástupce. V komunikaci s Turkmeny doporučujeme dávat přednost osobnímu kontaktu, případně telefonátu. E-mailové komunikaci je přikládán menší význam (z důvodu cenzury internetu), i když se to postupně mění. Veškerá elektronická či písemná komunikace by měla mít za cíl dosáhnout osobní schůzky. První jednání většinou proběhne v Turkmenistánu, následně je vhodné pozvat partnery do ČR.

Co se týče komunikačních tabu, jednoznačně není vhodné se kriticky vyjadřovat ke státnímu zřízení v Turkmenistánu a zejména k osobě prezidenta. Dále doporučujeme vyhnout se otevírání politických otázek, jako např. transparentnost prezidentských voleb, vztahů se sousedními zeměmi. Citlivá jsou také témata islámského extremismu.

V obchodní komunikaci si Turkmeni velmi cení upřímnosti a odsuzují tajnůstkářství, upovídanost či dokonce pomluvy. Dalším charakteristickým rysem Turkmenů je jejich uctivý přístup ke starším a rodičům. Nesmí se s nimi hádat, neplnit jejich požadavky či vyjadřovat nesouhlas. V obchodní komunikaci jim imponuje poctivost, skromnost, vděčnost, odvaha.

4.5 Doporučení

V Turkmenistánu neočekávejte rychlý a bezproblémový průběh, je nezbytná notná dávka tolerance a trpělivosti. Při jednáních je nutno počítat s tím, že korupce a nepotismus, složitý byrokratický systém a nepřehledné předpisy budou příčinou častých zdržení, změn činěných na poslední chvíli bez předchozího ujednání, a průtahů ve vyřizování i velice běžných záležitostí. Čas nemá pro Turkmeny zvláštní důležitost; na přesné dodržování termínů, plnění dohod nebo časů schůzek se nelze spoléhat. V průběhu jednání je třeba zachovávat trpělivost; nenechat se odradit dílčím neúspěchem, důležité je udržování stálého kontaktu s partnerem. Je nutno mít na paměti, že Turkmeni dávají přednost osobnímu jednání před korespondencí. Místní tlumočník, je-li důvěryhodný, může na partnera působit pozitivním dojmem.

Krátce po nástupu nového prezidenta byla zavedena striktní pravidla omezující tamní ženy. Podle nich je ženám v Turkmenistánu zakázáno nosit přiléhavé oblečení, barvit si vlasy, používat umělé řasy, nehty či podstupovat plastické operace nebo botox. Zároveň ženy nesmí sedět v přední části vozidla vedle řidiče nebo jezdit v autě s jinými muži, než jsou jejich příbuzní, řidičské oprávnění mohou získat až po dovršení 40 let věku. V praxi je možné vidět, že uvedená pravidla nejsou až tak dodržována, a nebudou vyžadována od cizinců, i tak ale doporučujeme v některých situacích obezřetnost.

Na rozdíl od okolních středoasijských zemí, není běžné, ba naopak je zakázané, jíst koňské maso. Achaltekinské koně jsou v Turkmenistánu národní hrdostí a říká se, že "Kůň je plnoprávným členem turkmenské rodiny", proto nedoporučujeme vtipy na toto téma.

4.6 Státní svátky

Státní svátky:

Hlavní státní svátek - 27. říjen - Den nezávislosti Turkmenistánu

další významné svátky:

1. 1. Nový rok

12. 1. Den památky

19. 2. Den státní vlajky

8. 3. Mezinárodní den žen

21. – 22. 3. Svátek jara "Novruz bajram"

8. 5. Den obrody a jednoty

9. 5. Den vítězství

6. 10. Den vzpomínek na zemřelé

27.- 28. 10. Den nezávislosti Turkmenistánu

12. 12. Den neutrality Turkmenistánu

pohyblivé svátky:

Ramadan - v závislosti od islámského lunárního kalendáře

„Kurban bajramy“ – každý rok přesné datum určuje Kabinet ministrů Turkmenistánu v závislosti od islámského lunárního kalendáře

„Oraza bajramy“ – přesné datum se určuje na základě prezidentského výnosu

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Na počátku obchodování s Turkmenistánem může být jednou z klíčových překážek získání víza a samotná návštěva země. V tomto případě je nutné postupovat ve spolupráci s turkmenskými partnery, kteří by měli umět zajistit Váš vstup do země.

Je možné navazovat kontakty s celou řadou obchodních firem, s největší pravděpodobností však všechny budou ve vlastnictví státu, případně ve vlastnictví někoho napojeného na vedení země. Na oslovení emailem s největší pravděpodobností neobdržíte reakci. Vhodnější oslovení je např. prostřednictvím ZÚ Taškent.

Využívání místních zástupců je nezbytné, protože jedině tak udrží kontakt na trhu a získáte relevantní informace, vazby a know-how, jak na trhu fungovat. Pro prosazení nabízeného zboží v Turkmenistánu jsou klíčové osobní kontakty. Nelze stavět své obchodní aktivity pouze na zaslání e-mailů a odkazech na internetové stránky. Pokud turkmenský obchodník o nabídku či kontakt nemá zájem, nereaguje. Obdobně se chová, jestli zasláné nabídce nerozumí. Pro komunikaci s partnerem je nutná dobrá znalost ruštiny, používání jiných jazyků, jak v písemném, tak ústním projevu, může způsobit problémy.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Zákon o podnicích z 15. 6. 2000 umožňuje vznik následujících podnikatelských subjektů:

1. státní podnik, individuální podnikatel, družstevní podnik, společný podnik, podniky nevládních veřejných organizací, ekonomické společenství, akciová společnost.

Zahraniční firmy mohou v zemi registrovat své pobočky nebo zastoupení, které se vydává na dobu tří let s následným, v případě potřeby, obnovou registrace. V Turkmenistánu je právní postavení pobočky zahraniční společnosti vyšší než postavení zastoupení. Registrace pobočky/zastoupení se skládá z několika fází:

1. podáním písemné žádosti o odsouhlasení názvu pobočky/zastoupení
2. zaplacení registračního poplatku a předložení podkladů pro registraci pobočky/zastoupení
3. posouzení dokumentů na zasedání Mezirezortní komise pro státní registraci právnických osob Turkmenistánu, získání dočasného výpisu
4. zařízení statistického a daňového účetnictví, otevření bankovního účtu
5. získání osvědčení o vstupu do jednotného státního rejstříku právnických osob Turkmenistánu a výpisu z jednotného státního rejstříku právnických osob
6. provozování podnikatelské činnosti po dobu platnosti výpisu z Jednotného státního rejstříku právnických osob

Podrobnější informace o postupu: https://budexport.by/turkmenistan_model/

Velikost základního kapitálu neformálně nesmí být menší než 100 tisíc USD (někdy i 200 tisíc USD). V zákonech se uvádí suma o velikosti 5 tisíc manatů, ale to je spíše formální údaj. Poplatek pro registraci činí 8 tisíc manatů (2800-3000 USD) a platí se po rozhodnutí Státní komise o registraci. Zakládající dokumenty mohou být připraveny buď samotnými zakladateli, nebo po dohodě s nimi třetími stranami (poradenská centra, advokátní kanceláře atd.). Je možné se obrátit na nejbližší divizi obchodní a průmyslové komory, jejíž specialisté na smluvním základě vypracují potřebné dokumenty. Informace o základních dokumentech a pravidlech registrace podniku v Turkmenistánu je na <http://www.turkmenbusiness.org/> (Zákon o podnicích TM).

5.3 Marketing a komunikace

Reklamní a propagační činnost lze provádět v Turkmenistánu zcela standardními postupy, tj. s využitím tisku, rozhlasu, televize, reklamních ploch na veřejných prostranstvích – billboardů, bannerů atp. V Turkmenistánu jsou běžné plakátové nebo elektronické poutače atd. Kromě toho zde působí několik reklamních, marketingových a consultingových společností.

Seznam firem a kontaktů poskytujících reklamní služby: <https://turkmenportal.com/catalog/uslugi/reklama-poligrafiya>

Efektivní reklamou a propagací v TM je pro české firmy jejich účast na specializovaných výstavách i veletrzích. Přehled těchto propagačních akcí na příslušný rok je publikován na internetových stránkách Obchodně-průmyslové komory TM. Také velvyslanectví podporuje české firmy v případě jejich zájmu o účast na veletrzích. Ideální cestou, jak se seznámit s potenciálními turkmenskými kontakty je např. na mezinárodních výstavách a veletrzích, kterého se představitelé TM stále častěji zúčastňují.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Turkmenistán v oblasti ochrany duševního vlastnictví přijal několik zákonů odpovídajících mezinárodním standardům. Kromě Ústavy, občanského zákoníku a mezinárodních smluv přijal Turkmenistán zvláštní předpisy upravující tuto problematiku. Patří sem zákony "o vynálezech", "o průmyslových vzorech" a "o ochranných známkách". Turkmenistán se připojil k následujícím mezinárodním smlouvám:

- 1 Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví
- 1 Pařížská úmluva na ochranu duševního vlastnictví
- 1 Smlouva o patentové spolupráci
- 1 Euroasijská patentová úmluva
- 1 Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek

Praktické dodržování, příp. vymáhání ochrany práv duševního vlastnictví však v Turkmenistánu může být velmi problematické.

5.5 Trh veřejných zakázek

U veřejných zakázek jsou uplatňována následující pravidla: Pokud jde o dodávky podle jedné smlouvy přesahující hodnotu ekvivalentu 100 000 USD, je možno realizovat zakázku pouze na základě tendrového řízení. Pokud je hodnota dodávky podle jedné smlouvy nižší než ekvivalent 100 000 USD provádí se výběr dodavatele na základě výběrového řízení. Tendrové řízení provádí komise, kterou zřizuje objednatel, pokud hodnota zakázky nepřevyšuje ekvivalent 1 milionu USD. Pokud převyšuje tuto hodnotu, musí složení komise odsouhlasit vláda. Tendry jsou otevřené nebo uzavřené. Otevřených tenderů se může zúčastnit každý, uzavřené jsou výjimečné a vyhláší se se souhlasem vlády, resp. příslušného místopředsedy. Oznámení o tendru vyhlásí pracovní orgán nejpozději 30 dnů předem, a to v hromadných sdělovacích prostředcích. Následuje předložení tendrové nabídky a zaslání tendrové dokumentace zájemci o účast v tendru. Tendrová dokumentace musí obsahovat: instrukci pro účastníka tendru, technickou část, obchodní část, předběžný návrh smlouvy. Poté pracovní orgán provede předběžný kvalifikační výběr, který schválí tendrová komise. Následuje hodnocení. Výsledky se publikují do tří dnů v hromadných sdělovacích prostředcích. Tendry financované ze zahraničních úvěrů jsou prováděny podle pravidel Světové banky, případně mezinárodní banky poskytující úvěr. Takto je specifikován oficiální postup, avšak praxe a realita může být velmi odlišná.

Státní i soukromé tendry jsou vypisovány na webu:

<https://turkmenportal.com/catalog/tendery-turkmenistana>

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební morálka v Turkmenistánu může být nepředvídatelná, proto doporučujeme chtít po partnerovi platbu předem nebo některý ze zajištěných platebních prostředků (např. dokumentární akreditiv). Doporučujeme k obchodu využít pojištění EGAP, která však aktuálně řadí dle Konsenzu OECD Turkmenistán do nejrizikovější kategorie zemí (7/7).

Je nutné počítat s tím, že se jedná o velmi korupční prostředí!

Systém soudní moci se řídí Zákonem Turkmenistánu O soudech z 25. 9. 2012 a skládá se z následujících instancí:

- 1 Nejvyšší soud Arbitrážní soud
- 1 Městský soud Ašchabadu
- 1 Soudy velajatů, etrapů, shakherů, obasů a gengeshů (oblastní, okresní a nižší úroveň)
- 1 Vojenské soudy

Základem turkmenského obchodního soudnictví je Arbitrážní soud (Ašchabad). Tyto soudy jsou příslušné pro řešení hospodářských sporů mezi podnikatelskými subjekty jako soud první instance, pokud zákon nestanoví jinak. Spory podle tohoto zákona se řeší podle turkmenského práva. Skládá se z předsedy a soudců Arbitrážního soudu.

Arbitrážní soud ve své činnosti:

- 1 posuzuje a řeší spory vyplývající z hospodářských a právních vztahů v oblasti řízení a dalších záležitostí, které patří do jeho působnosti; zvažuje případy úpadku právnických a fyzických osob;
- 1 studuje a shrnuje praxi aplikace soudních a jiných normativních právních aktů upravujících vztahy v oblasti podnikatelské a jiné ekonomické činnosti;
- 1 zpracovává návrhy na zlepšení zákonů a dalších normativních právních předpisů upravujících vztahy v oblasti podnikatelských a jiných ekonomických aktivit;
- 1 rozhoduje v rámci své působnosti o otázkách vyplývajících z mezinárodních smluv Turkmenistánu.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Na české občany se vztahuje vízová povinnost. Vzhledem k tomu, že v Česku není zastupitelský úřad Turkmenistánu, podává se žádost o vízum obvykle na Velvyslanectví Turkmenistánu v Berlíně nebo Vídni. V Turkmenistánu neexistuje kategorie turistických víz, vždy musí být vízum vyřizováno na základě pozvání. Získání víza může být bez pomoci turkmenských partnerů složité a bez nejistého výsledku.

Podrobné informace o vízech TM je na webové stránce MZV TM: <https://www.mfa.gov.tm/en>

Z hlediska obecné kriminality lze Turkmenistán charakterizovat jako bezpečnou zemi. Bezpečnostní situace v Ašchabadu je velmi stabilizovaná, pohyb po městě na větších osvětlených ulicích je i v noci bezpečný, což je dáno mj. vysokým počtem policistů v ulicích.

Při cestování mimo hlavní město je nutné počítat s velmi špatnou kvalitou silnic, nerozvinutostí infrastruktury, značení, nedodržíváním dopravních předpisů apod. Z hlediska kriminality by však ani pohyb mimo hlavní město neměl být rizikový.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Základním pracovněprávním předpisem v Turkmenistánu je zákoník práce. Pokud jde o zaměstnávání cizinců, ti mohou pracovat na území Turkmenistánu na základě povolení k získání zahraniční pracovní síly, které se vydává turkmenskému zaměstnavateli.

Zaměstnavatel je povinen předložit následující doklady:

- 1 žádost
- 1 návrh pracovní smlouvy nebo jiné dokumenty potvrzující předběžnou dohodu s cizími občany nebo cizími firmami o úmyslu a podmínkách získání zahraničních specialistů
- 1 dotazník zahraničního specialisty s fotografií
- 1 doklad o zaplacení poplatku za vydání povolení
- 1 lékařské potvrzení o bezinfekčnosti na HIV

Podle oficiálních statistik je minimální měsíční mzda v Turkmenistánu stanovena na 1 280 turkmenských manatů (podle oficiálního kurzu 360 USD).

5.9 Veletrhy a akce

Mezinárodní veletrhy v Turkmenistánu v roce 2024:

AgroPack Turkmenistan, 15. - 17. 5. 2024 <https://ashgabat.agro-pack.com/>

- 1 živočišná a rostlinná výroba, zemědělské přístroje, minerální hnojiva, zařízení na balení

Turkmen Health, 10. - 12. 10. 2024 <https://turkmenhealth.com/>

- 1 zdravotnictví, léky, medicínské přístroje a výrobky

Oil and Gas of Turkmenistan 23. - 25. 10. 2024 <https://ogt-turkmenistan.com/en/ogt2024>

- 1 energetika

TurkmenTel, 14. - 16. 11. 2024 <https://www.turkmentel.net/>

- 1 sítě a spoje, IT-technologie, informační bezpečnost, komunikační technologie

Turkmen Construction, 3. - 5. 11. 2024 <https://www.turkmenconstruction.com/>

- 1 stavebnictví, stavební materiály, zařízení

Turkmen Energetika, 3. - 5. 11. 2024 <https://www.turkmenenergetika.com/>

- 1 energetika, energetická bezpečnost, elektrická energie, zařízení

Podrobné informace v případě zájmu: SO FUAR GROUP, tel: + 902 122 726 120 nebo <https://sofuar.com>

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Pro Turkmenistán je akreditováno Velvyslanectví České republiky v Taškentu:

Embassy of the Czech Republic

3-Navnihol ko'chasi, 6-uy Mirzo-Ulug'bek tumani

Toshkent shahri, 100041

Tashkent / Uzbekistan

e-mail: tashkent@mzv.gov.cz

web: www.mzv.gov.cz/tashkent

česky:

Velvyslanectví České republiky

Třetí ulice Navnichol 6

Mirzo-Ulugbekský rajon

100041 Taškent, Uzbekistán

tel.: +998 711 206 071

e-mail: tashkent@mzv.gov.cz

web: www.mzv.gov.cz/tashkent

rusky:

Посольство Чешской Республики

3-я ул. Навнихол, 6

Мирзо-Улугбекский район

100041 Ташкент, Узбекистан

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Hasiči - 01

Policie - 02

Záchranka - 03

tísňová linka - 911 nebo 112

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

www.turkmenistan.gov.tm - zprávy, komentáře, ekonomika

www.mfa.gov.tm - Ministerstvo zahraničních věcí Turkmenistánu

www.cbt.tm - Centrální banka Turkmenistánu

www.cci.gov.tm - Obchodně-průmyslová komora Turkmenistánu

Informace o internetových stránkách dalších státních institucí TM jsou např. na www.wiki-tm.com

<https://turkmenportal.com/>